TIESAS SPRIEDUMS (trešā palāta)

2007. gada 11. janvārī *

Lieta C-208/05

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši EKL 234. pantam,

ko *Sozialgericht Berlin* (Vācija) iesniedza ar lēmumu, kas pieņemts 2005. gada 11. aprīlī un kas Tiesā reģistrēts 2005. gada 12. maijā, tiesvedībā

ITC Innovative Technology Center GmbH

pret

Bundesagentur für Arbeit.

TIESA (trešā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētājs A. Ross [*A. Rosas*], tiesneši E. Borgs Bartets [*A. Borg Barthet*], J. Malenovskis [*J. Malenovský*], U. Lehmuss [*U. Lõhmus*] un A. O'Kīfs [*A. Ó Caoimh*] (referents),

* Tiesvedības valoda — vācu.

ģenerāladvokāts F. Ležē [*P. Léger*],
sekretāre L. Hjūleta [*L. Hewlett*], galvenā administratore,

ņemot vērā rakstveida procesu un tiesas sēdi 2006. gada 4. maijā,

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

— *ITC Innovative Technology Center GmbH* vārdā — L. A. Venderots [*L. A. Wenderoth*], *Rechtsanwalt*,

— Vācijas valdības vārdā — M. Lumma [*M. Lumma*] un K. Šulce-Bāra [*C. Schulze-Bahr*], pārstāvji,

— Eiropas Kopienu Komisijas vārdā — F. Kreišics [*V. Kreuschitz*] un I. Kaufmane-Bīlere [*I. Kaufmann-Bühler*], pārstāvji,

noklausījusies ģenerāladvokāta secinājumus tiesas sēdē 2006. gada 5. oktobrī,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par to, kā interpretēt EKL 18., 39., 49. un 87. pantu, šo pēdējo minēto pantu lasot kopā ar EKL 81., 85. un 86. pantu, kā arī ar Padomes 1968. gada 15. oktobra Regulas (EEK) Nr. 1612/68 par darba ņēmēju brīvu pārvietošanos Kopienā (OV L 257, 2. lpp.) 3. un 7. pantu.

2 Šis lūgums tika iesniegts strīda starp *ITC Innovative Technology Center GmbH* (turpmāk tekstā — "*ITC*"), Vācijā nodibinātu privātu nodarbinātības aģentūru, un *Bundesagentur für Arbeit* (Valsts nodarbinātības aģentūra, turpmāk tekstā — "*Bundesagentur*") ietvaros par to, ka *Bundesagentur* atteicās maksāt *ITC* saskaņā ar vaučeru par iekārtošanu darbā sakarā ar to, ka par darbu, ko *ITC* bija sagādājusi darba meklētājam, Vācijā nebija paredzēts veikt sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas.

Atbilstošās tiesību normas

Kopienu tiesiskais regulējums

3 Saskaņā ar Regulas Nr. 1612/68 1. panta 1. punkta noteikumiem:

"1. Jebkuram dalībvalsts pilsonim neatkarīgi no viņa dzīvesvietas ir tiesības pieņemt un strādāt algotu darbu citā dalībvalstī saskaņā ar normatīviem un administratīviem aktiem, kas reglamentē minētās valsts pilsoņu nodarbinātību."

4 Šīs regulas 2. pantā ir noteikts:

"Visi dalībvalstu pilsoņi un darba devēji, kas darbojas kādā dalībvalstī, var, nevienu nediskriminējot, apmainīties ar darba pieteikumiem un piedāvājumiem, kā arī noslēgt un izpildīt darba līgumus saskaņā ar spēkā esošiem normatīviem un administratīviem aktiem."

5 Regulas Nr. 1612/68 3. pantā ir noteikts:

"1. Saskaņā ar šo regulu normatīvos un administratīvos aktus, kā arī administratīvo praksi nepiemēro:

— ja tā ierobežo tiesības pieteikties darbā vai piedāvāt darbu, ārvalstnieku tiesības pieņemt un strādāt algotu darbu, vai arī izvirza viņiem nosacījumus, ko neattiecina uz saviem pilsoņiem, vai

— ja to piemēro neatkarīgi no pilsonības, tomēr tās vienīgais vai galvenais mērķis ir neļaut citu dalībvalstu pilsoņiem pieņemt piedāvāto darbu.

[..]"

6 Šīs pašas regulas 7. panta 1. un 2. punkts ir formulēti šādi:

"1. Darba ņēmējam, kas ir dalībvalsts pilsonis, citā dalībvalstī pilsonības dēļ nedrīkst piemērot citādus darba un nodarbinātības nosacījumus kā minētās valsts darba ņēmējiem, īpaši attiecībā uz atalgojumu, atlaišanu un bezdarba gadījumā — atjaunošanu darbā vai atkārtotu pieņemšanu darbā.

2. Šāds darba ņēmējs bauda tādas pašas sociālās un nodokļu priekšrocības, kā attiecīgās valsts darba ņēmēji."

Valsts tiesiskais regulējums

7 Sociālā nodrošinājuma kodeksa (*Sozialgesetzbuch*, turpmāk tekstā — "*SGB*") III daļas (turpmāk tekstā — "*SGB III*") 421.g pants ir formulēts šādi:

"(1) Tiem darba ņēmējiem, kam ir piešķirts bezdarbnieka pabalsts vai sociālais atbalsts un kuri nav iekārtoti darbā pēc trīs mēnešus ilga bezdarba laika posma beigām, vai tiem, kas strādā darbā, attiecībā uz ko ir piemērots atbalsts, kas domāts tādiem pasākumiem kā darba vietu radīšana vai strukturālā pielāgošana saskaņā ar sestās nodaļas sesto sadaļu, ir tiesības uz vaučeru. Izdodot vaučeru par iekārtošanu darbā, *Bundesagentur* apņemas saskaņā ar turpmāk izklāstītajiem noteikumiem samaksāt komisijas maksu starpniekam, pie kura vērsies darba ņēmējs un kurš viņam sagādājis darbu, par kuru tiek veiktas sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas un ja iknedēļas darba laiks ir vismaz 15 stundas. Vaučers par iekārtošanu darbā ir derīgs trīs mēnešus.

[..]"

8 Saskaņā ar *SGB* IV daļas (turpmāk tekstā — "*SGB IV*") 1. panta noteikumiem:

"(1) [..] Šīs daļas noteikumi, izņemot ceturtās sadaļas pirmo un otro nodaļu un piekto sadaļu, ir piemērojami arī attiecībā uz nodarbinātības veicināšanu.

[..]"

9 *SGB IV* 3. pantā ir paredzēts:

"Noteikumi par obligāto apdrošināšanu un par tiesībām uz apdrošināšanu ir piemērojami,

1) ciktāl ar tiem ir domāts atalgots darbs vai pašnodarbinātība, visām perosnām, kuras veic vienu vai otru no šīm darbībām šī kodeksa piemērošanas jomā,

[..]."

10 Saskaņā ar *SGB* I daļas 30. panta noteikumiem:

"(1) Šī kodeksa noteikumi ir piemērojami visām tām personām, kuru domicils vai pastāvīgā uzturēšanās vieta atrodas tā piemērošanas jomā.

(2) Šie noteikumi ir piemērojami, neskarot pārnacionālu vai starptautisku tiesību normas.

[..]"

Pamata prāva un prejudiciālie jautājumi

11 2003. gada 27. augustā *ITC* noslēdza līgumu ar darba meklētāju Halacu [*Halacz*] par iekārtošanu darbā. Atbilstoši šim līgumam *ITC* pienākums bija palīdzēt Halacam atrast darbu, par kuru tiek ieturētas sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas, un sniegt visus pakalpojumus, kādi ir vajadzīgi, īstenojot šo darbā iekārtošanu.

12 Halacs iesniedza *ITC* vaučeru par iekārtošanu darbā, ko tam bija piešķīrusi *Bundesagentur*. Vaučerā bija precizēts, ka darba meklētājs var piesaistīt vienu vai vairākus starpniekus pēc savas izvēles un ka vaučerā noteiktā summa tiks izmaksāta tam privātajam starpniekam, kurš tam būs sagādājis darba attiecības. Saskaņā ar atbilstošo *SGB III* normu noteikumiem atlīdzību izmaksā ar nosacījumu, ka par darbu tiek veiktas sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas, ka darba ilgums ir vismaz piecpadsmit stundas nedēļā un ka darba, par kuru ir panākta vienošanās, ilgums ir vismaz trīs mēneši.

13 2003. gada 3. septembrī *ITC* darbību rezultātā Halacs noslēdza darba līgumu uz noteiktu laiku ar Nīderlandē nodibinātu sabiedrību uz laika posmu no 2003. gada 4. septembra līdz 2004. gada 4. martam. Šis darba devējs apstiprināja, ka runa bija par darba attiecībām, par kurām tiek ieturētas sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas, un ka darba ilgums bija vismaz piecpadsmit stundas nedēļā.

14 Ar 2003. gada 15. septembra vēstuli *ITC* lūdza *Bundesagentur* samaksāt sākotnēji summu EUR 1000 apmērā saskaņā ar vaučeru par iekārtošanu darbā, ko tā vienlaicīgi iesniedza. *Bundesagentur* noraidīja šo lūgumu ar 2003. gada 2. oktobra administratīvo lēmumu sakarā ar to, ka Halacs nebija iekārtots darbā, par kuru tiek ieturētas sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas Vācijas teritorijā.

15 *ITC* 2003. gada 16. oktobrī celto sūdzību *Bundesagentur* noraidīja ar 2003. gada 27. oktobra administratīvo lēmumu sakarā ar to, ka obligātās sociālās apdrošināšanas jēdziens bija definēts *SGB IV* 1., 2. un 3. pantā, kas ir normas, kas reglamentē arī *SGB III*. Normas par obligāto apdrošināšanu attiecās arī uz visām personām, kuras bija iesaistītas darba attiecībās *SGB* piemērošanas teritorijā, proti, Vācijas teritorijā.

16 2003. gada 14. novembrī *ITC* cēla *Sozialgericht Berlin* [Berlīnes Sociālajā tiesā] prasību atcelt *Bundesagentur* 2003. gada 2. oktobra lēmumu, kas apstiprināts ar tās sūdzības rezultātā izdoto 2003. gada 27. oktobra lēmumu.

17 Atzīstot, ka *SGB III* 421.g panta 1. punkta otro teikumu var interpretēt ar Kopienu tiesībām saderīgā veidā, šī tiesa atzina, ka, piemērojot tikai Vācijas tiesības, tas attiecas tikai uz *SGB* piemērošanas teritorijā veiktajiem darbiem.

18 Šajos apstākļos *Sozialgericht Berlin* nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālos jautājumus:

"1) Kādā mērā *SGB III* 421.g panta 1. punkta otrā teikuma interpretācija, saskaņā ar kuru ar darbu, par kuru tiek veiktas sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas, saprot tikai tādu darbu, kas tiek veikts teritorijā, kurā piemēro [*SGB*], pārkāpj Kopienu tiesību normas, kas aizsargā darba ņēmēju pārvietošanās brīvību atbilstoši EKL 18. un 39. pantam, kā arī Regulas (EEK) Nr. 1612/68 3. un 7. pantam?

2) a) Kādā mērā ir iespējams un ir vajadzīgs interpretēt šo normu saskaņā ar Kopienu tiesībām, lai izvairītos no pārkāpuma, ko rada pirmajā jautājumā minētais pieņēmums?

b) Gadījumā, ja šo normu nav iespējams un nav vajadzīgs interpretēt saskaņā ar Kopienu tiesībām — kādā mērā *SGB III* 421.g panta 1. punkta otrais teikums ir pretrunā Kopienu tiesību normām, kas aizsargā darba ņēmēju pārvietošanās brīvību?

3) Kādā mērā *SGB III* 421.g panta 1. punkta otrā teikuma interpretācija, saskaņā ar kuru ar darbu, par kuru tiek veiktas sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas, saprot tikai tādu darbu, kas tiek veikts teritorijā, kurā piemēro [*SGB*], pārkāpj Kopienu tiesību normas, kas aizsargā pakalpojumu sniegšanas brīvību un brīvu konkurenci, it īpaši atbilstoši EKL 49., 50. un 87. pantam, kas lasīti kopā ar EKL 81., 85. un 86. pantu vai ar citām Kopienu tiesību normām?

4) a) Kādā mērā ir iespējams un ir vajadzīgs interpretēt šo normu saskaņā ar Kopienu tiesībām, lai izvairītos no pārkāpuma, ko rada trešajā jautājumā minētais pieņēmums?

b) Gadījumā, ja šo normu nav iespējams un nav vajadzīgs interpretēt saskaņā ar Kopienu tiesībām — kādā mērā *SGB III* 421.g panta 1. punkta otrais teikums ir pretrunā ar Kopienu tiesību normām tiktāl, ciktāl darba ņēmēju pārvietošanās brīvība nav aizsargāta?"

Par prejudiciāliem jautājumiem

Par pirmo jautājumu un otrā jautājuma b) apakšpunktu par darba ņēmēju brīvu pārvietošanos

19 Ar šiem jautājumiem iesniedzējtiesa jautā pēc būtības, vai EKL 39. pants, kā arī Regulas Nr. 1612/68 3. un 7. pants pieļauj tādu valsts tiesību normu kā *SGB III* 421.g panta 1. punkta otrais teikums, kurā ir paredzēts, ka dalībvalsts izmaksā privātai nodarbinātības aģentūrai atlīdzību, kas darba meklētājam ir jāmaksā šai aģentūrai par tā iekārtošanu darbā, ar nosacījumu, ka par ar šī starpnieka palīdzību atrasto darbu tiek veiktas sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas minētās valsts teritorijā.

20 Pirmkārt, ir jāatbild uz Vācijas valdības argumentu, saskaņā ar ko tāda privāta nodarbinātības aģentūra kā *ITC* nevar atsaukties nedz uz EKL 39. pantu, nedz uz Regulu Nr. 1612/68 tāpēc, ka uz to, tai darbojoties kā starpniekam un nevis kā algotam darbiniekam, neattiecas šo noteikumu *ratione personae* piemērošanas joma. Šajā ziņā tā atsaucas uz 1997. gada 11. decembra spriedumu lietā C-55/96 *Job Centre*, sauktu par "*Job Centre II*" (*Recueil*, I-7119. lpp., 13. punkts).

21 EKL 39. panta 1. punktā vispārīgi ir noteikts, ka Kopienā nodrošina darba ņēmēju pārvietošanās brīvību. Saskaņā ar šī panta 2. un 3. punktu šī pārvietošanās brīvība nozīmē, ka tiek likvidēta jebkāda dalībvalstu darba ņēmēju diskriminācija pilsonības dēļ attiecībā uz nodarbinātību, darba samaksu un citiem darba un nodarbinātības nosacījumiem. Tā nozīmē turpmāk norādītās tiesības, ko var ierobežot, vienīgi pamatojoties uz sabiedriskās kārtības, valsts drošības vai veselības aizsardzības

apsvērumiem: tiesības pieņemt faktiskos darba piedāvājumus; tiesības šajā nolūkā brīvi pārvietoties dalībvalstu teritorijā; tiesības uzturēties kādā dalībvalstī saskaņā ar normatīviem un administratīviem aktiem, kas reglamentē šīs valsts pilsoņu nodarbinātību, lai veiktu darbu ar tādiem pašiem nosacījumiem kā šīs valsts pilsoņi, un tur palikt pēc darba beigām.

22 Tomēr, kaut arī ir atzīts, ka šīs EKL 39. pantā paredzētās tiesības uz [personu] brīvu pārvietošanos var attiecināt uz darba ņēmējiem, tai skaitā darba meklētājiem (šajā sakarā skat. 1991. gada 26. februāra spriedumu lietā C-292/89 *Antonissen, Recueil*, I-745. lpp., 12. un 13. punkts), nekas šī panta redakcijā neliecina par to, ka kāds cits uz šīm tiesībām nevar atsaukties (skat. 1998. gada 7. maija spriedumu lietā C-350/96 *Clean Car Autoservice, Recueil*, I-2521. lpp., 19. punkts).

23 Kā Tiesa jau ir nospriedusi, lai darba ņēmēju tiesības tikt pieņemtiem darbā un tikt nodarbinātiem bez diskriminācijas varētu būt efektīvas un lietderīgas, tās noteikti ir jāpapildina ar darba devēju tiesībām tos nodarbināt, ievērojot tiesību normas jautājumā par darba ņēmēju brīvu pārvietošanos (iepriekš minētais spriedums lietā *Clean Car Autoservice*, 20. punkts).

24 Runājot par tādu privāto nodarbinātības aģentūru kā *ITC*, tā sniedz starpniecības pakalpojumus starp darba pieteikumiem un piedāvājumiem. Tādējādi ar darba meklētāju noslēgto līgumu par iekārtošanu darbā šai aģentūrai tiek piešķirta starpnieka loma tiktāl, ciktāl tā pārstāv minēto darba meklētāju un mēģina viņam sagādāt darbu.

25 Pastāvot šādiem apstākļiem, nevar izlēgt, ka privāta nodarbinātības aģentūra varētu noteiktos apstākļos atsaukties uz tiesībām, kas Kopienu darba ņēmējiem tieši atzītas ar EKL 39. pantu.

26 Faktiski, lai darba ņēmēju tiesības bez diskriminācijas strādāt algotu darbu citas dalībvalsts teritorijā būtu efektīvas un lietderīgas, papildus tām ir jāparedz arī tādu starpnieku kā privāta nodarbinātības aģentūra tiesības tiem palīdzēt iegūt darbu, ievērojot tiesību normas darba ņēmēju brīvas pārvietošanās jomā.

27 Šī minēto tiesību normu interpretācija vēl jo vairāk jāpieņem tādos apstākļos kā šajā gadījumā, kad privāta nodarbinātības aģentūra ir noslēgusi līgumu ar darba meklētāju par iekārtošanu darbā saskaņā ar vaučeru par iekārtošanu darbā, kas šim darba meklētājam izsniegts un saskaņā ar kura noteikumiem *Bundesagentur* apņemas segt privātās nodarbinātības aģentūras izmaksas, ja tā šim darba meklētājam sagādā noteiktiem kritērijiem atbilstošu darba līgumu. Šajos apstākļos privātajai nodarbinātības aģentūrai, nevis darba meklētājam ir jāpieprasa *Bundesagentur* šai privātajai aģentūrai izmaksājamās atlīdzības samaksa.

28 Nekas Tiesas iepriekš minētā sprieduma lietā *Job Centre II* argumentācijā neliedz šādu EK līguma normu interpretāciju jautājumā par darba ņēmēju brīvu pārvietošanos.

29 Otrkārt, attiecībā uz Vācijas valdības argumentu, saskaņā ar kuru *ITC* nevar atsaukties uz EKL 39. pantā paredzētajām tiesībām sakarā ar to, ka šī aģentūra ir nodibināta tikai vienā dalībvalstī, ir jāatgādina, ka Līguma normas jautājumā par personu brīvu pārvietošanos un šo normu īstenošanai pieņemtos aktus nevar piemērot attiecībā uz darbībām, kurām nav nekāda sasaistes faktora ar jebkādu no Kopienu tiesībās paredzētajiem gadījumiem un tādējādi atbilstīgo faktu kopums tiek aprobežots ar vienas dalībvalsts teritoriju (1999. gada 26. janvāra spriedums lietā C-18/95 *Terhoeve, Recueil*, I-345. lpp., 26. punkts, un 2001. gada 11. oktobra spriedums apvienotajās lietās no C-95/99 līdz C-98/99 un C-180/99 *Khalil* u.c., *Recueil*, I-7413. lpp., 69. punkts).

30 Tomēr, pat ja tāda Vācijā nodibināta privātā nodarbinātības aģentūra kā *ITC* vēlas atsaukties attiecībā pret Vācijas iestādēm uz tiesību normām par darba ņēmēju brīvu pārvietošanos, tam nav nozīmes attiecībā uz minēto normu piemērošanu. Konkrēti šī aģentūra sūdzas par to, ka ar *SGB III* 421.g panta 1. punkta otro teikumu noteiktās sistēmas rezultātā tā atrodas neizdevīgā situācijā, jo darba meklētājs, kuram tā bija sagādājusi darbu, arī atradās vai varēja atrasties nelabvēlīgā situācijā sakarā ar to, ka šis darbs atrodas citā dalībvalstī (šajā sakarā skat. arī iepriekš minēto spriedumu lietā *Terhoeve*, 28. punkts).

31 Treškārt, attiecībā uz jautājumu, vai tāds valsts tiesiskais regulējums kā šajā gadījumā pamata prāvā esošais ietver darba ņēmēju brīvas pārvietošanās ierobežojumu, ir jāatgādina, ka visu Līguma noteikumu par personu brīvu pārvietošanos mērķis ir atvieglot Kopienu pilsoņiem jebkāda veida profesionālo darbību veikšanu Kopienas teritorijā un ka tie nepieļauj pasākumus, kas var būt nelabvēlīgi šiem pilsoņiem, ja tie vēlas veikt saimniecisku darbību citas dalībvalsts teritorijā (1988. gada 7. jūlija spriedums apvienotajās lietās 154/87 un 155/87 *Wolf* u.c., *Recueil*, 3897. lpp., 13. punkts; 1995. gada 15. decembra spriedums lietā C-415/93 *Bosman*, *Recueil*, I-4921. lpp., 94. punkts; iepriekš minētais spriedums lietā *Terhoeve*, 37. punkts; 2000. gada 27. janvāra spriedums lietā C-190/98 *Graf*, *Recueil*, I-493. lpp., 21. punkts, un 2005. gada 17. marta spriedums lietā C-109/04 *Kranemann*, Krājums, I-2421. lpp., 25. punkts).

32 Šajā ziņā dalībvalstu pilsoņiem tostarp ir ar Līgumu tieši piešķirtas tiesības atstāt savu izcelsmes valsti, lai dotos uz citas dalībvalsts teritoriju, un tur uzturēties, lai veiktu saimniecisku darbību (skat. it īpaši iepriekš minētos spriedumus lietā *Bosman*, 95. punkts, un lietā *Terhoeve*, 38. punkts).

33 Valsts tiesību normas, kas kavē vai attur citas dalībvalsts pilsoni darba ņēmēju atstāt savu izcelsmes valsti, lai īstenotu savas tiesības uz brīvu pārvietošanos, tādējādi ir šķēršļi šai brīvībai, pat ja tie ir piemērojami neatkarīgi no attiecīgo darba ņēmēju

pilsonības (iepriekš minētie spriedumi lietā *Bosman*, 96. punkts, un lietā *Terhoeve*, 39. punkts; iepriekš minētais spriedums lietā *Graf*, 23. punkts; 2003. gada 30. septembra spriedums lietā C-224/01 *Köbler*, *Recueil*, I-10239. lpp., 74. punkts; 2003. gada 2. oktobra spriedums lietā C-232/01 *van Lent*, *Recueil*, I-11525. lpp., 16. punkts, un iepriekš minētais spriedums lietā *Kranemann*, 26. punkts).

34 Ar Kopienu tiesībām nebūtu saderīgi, ja pret darbinieku vai darba meklētāju dalībvalstī, kuras pilsonis viņš ir, būtu nelabvēlīgāka attieksme nekā tad, ja viņš nebūtu izmantojis Līgumā paredzētās iespējas attiecībā uz pārvietošanās brīvību (šajā sakarā skat. 2002. gada 11. jūlija spriedumu lietā C-224/98 *D'Hoop*, *Recueil*, I-6191. lpp., 30. punkts, un 2004. gada 29. aprīļa spriedumu lietā C-224/02 *Pusa*, *Recueil*, I-5763. lpp., 18. punkts).

35 Ciktāl valsts tiesiskais regulējums paredz, ka dalībvalstij ir jāmaksā privātajai nodarbinātības aģentūrai maksājamā atlīdzība tikai tad, ja par šīs aģentūras sagādāto darbu šajā valstī tiek veiktas sociālās aprošināšanas obligātās iemaksas, darba meklētājs, kuram minētā aģentūra ir sagādājusi darbu, par kuru tiek veiktas sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas citā dalībvalstī, atrodas nelabvēlīgākā situācijā nekā tad, ja attiecīgā aģentūra būtu sagādājusi darbu šajā dalībvalstī, jo līdzīgā gadījumā atlīdzību, kas darba meklētājam jāmaksā starpnieku aģentūrai par iekārtošanu darbā, uzņemtos dalībvalsts.

36 Šāds regulējums, kas rada šķērsli, var atturēt darba meklētājus, it īpaši tos, kuru finansiālie resursi ir ierobežoti, un līdz ar to arī privātās nodarbinātības aģentūras meklēt darbu citā dalībvalstī, tāpēc ka minēto darba meklētāju izcelsmes valsts nemaksā komisijas [maksu] par iekārtošanu darbā, un principā ir aizliegts ar EKL 39. pantu. Tādējādi nav jāpārbauda, vai ticis pārkāpts Regulas Nr. 1612/68 3. un 7. pants.

37 Pasākums, kas ierobežo darba ņēmēju pārvietošanās brīvību, ir pieņemams tikai tad, ja tam ir objektīvs un ar Līgumu saderīgs mērķis, ko var attaisnot sevišķi svarīgi iemesli vispārēju interešu labā. Tomēr arī tādā gadījumā šāda pasākuma piemērošanai ir jābūt piemērotai, lai īstenotu attiecīgo mērķi, un tā nevar pārsniegt šī mērķa sasniegšanai vajadzīgo (skat. it īpaši iepriekš minēto spriedumu lietā *Kranemann*, 33. punkts).

38 Tādējādi ir jāpārbauda, vai tādu pasākumu kā Vācijas vaučeru par iekārtošanu darbā sistēmu var pamatot, pirmkārt, ar to, ka tāda sistēma ir jauns valsts darba tirgus instruments, kas ir domāts, lai uzlabotu darba ņēmēju darbā iekārtošanu, kā arī lai samazinātu bezdarbu, otrkārt, ar to, ka tas paredz aizsargāt valsts sociālo apdrošināšanu, ko var nodrošināt, tikai pateicoties iemaksām, kuras iemaksā valsts līmenī, un kas zaudētu iemaksas gadījumā, ja darba ņēmēji iekārtotos darbā citās dalībvalstīs, un, treškārt, ar to, ka tas paredz aizsargāt valsts darba tirgu no kvalificēta darbaspēka zaudējuma.

39 Attiecībā uz pirmo minēto pamatojumu ir jāatgādina, ka dalībvalstīm ir jāizvēlas pasākumi, ar kuriem var realizēt mērķus, kurus tās ir noteikušas jautājumā par nodarbinātību. Tiesa ir atzinusi, ka dalībvalstīm ir plaša rīcības brīvība, īstenojot šo kompetenci. Turklāt nevar apstrīdēt, ka pieņemšanas darbā veicināšana ir sociālās politikas leģitīms mērķis (skat. attiecībā uz vienlīdzīgu attieksmi starp vīriešiem un sievietēm 1999. gada 9. februāra spriedumu lietā C-167/97 *Seymour-Smith* un *Perez*, *Recueil*, I-623. lpp., 71. un 74. punkts, kā arī 2003. gada 11. septembra spriedumu lietā C-77/02 *Steinicke*, *Recueil*, I-9027. lpp., 61. un 62. punkts).

40 Tomēr rīcības brīvība, kāda dalībvalstīm ir jautājumā par sociālo politiku, nevar būt pamats, lai aizskartu indivīdu tiesības, kuras izriet no Līguma noteikumiem par

darba ņēmēju brīvu pārvietošanos (skat. iepriekš minētos spriedumus lietā *Terhoeve*, 44. punkts, lietā *Seymour-Smith* un *Perez*, 75. punkts, un lietā *Steinicke* 63. punkts).

41 Tomēr ar vienkāršiem vispārīgiem apgalvojumiem par attiecīgās vaučeru par iekārtošanu darbā sistēmas, kas domāta, lai uzlabotu darba ņēmēju iekārtošanu darbā, kā arī lai samazinātu bezdarbu Vācijā, piemērotību nepietiek, lai pierādītu, ka šīs sistēmas mērķis pamato, ka vienas no Kopienu tiesību pamatbrīvībām īstenošana ir ierobežota, nedz arī lai sniegtu faktus, no kuriem varētu pamatoti secināt, ka izvēlētie līdzekļi ir vai varētu būt piemēroti šī mērķa realizācijai.

42 Tas pats attiecas uz otru pamatojumu par Vācijas sociālā nodrošinājuma sistēmas aizsardzību. Cēloņsakarība starp sociālo iemaksu zaudējumu Vācijā un darba meklētāja iekārtošanos darbā citā dalībvalstī nav konstatēta. Turklāt, ņemot vērā augsto bezdarba procentu Vācijā, nav acīmredzami, ka šajā valstī vakants darbs tāds paliek uz ilgu laiku sakarā ar to, ka darba meklētājs ir iekārtojies darbā citā dalībvalstī.

43 Kaut arī tas tā ir, ka attiecībā uz sociālā nodrošinājuma sistēmas finanšu līdzsvaru nopietns apdraudējuma risks var būt imperatīvs vispārējo interešu iemesls (skat. it īpaši 1998. gada 28. aprīļa spriedumu lietā C-158/96 *Kohll*, *Recueil*, I-1931. lpp., 41. punkts), šajā gadījumā šāds risks nav pierādīts. Faktiski Vācijas sociālā nodrošinājuma sistēmas iemaksu zaudējumus var samazināt. Pirmkārt, ja darba meklētājam, kas atrodas citā dalībvalstī, vairs nav jāmaksā sociālās iemaksas savā izcelsmes valstī, šai izcelsmes valstij nav tam jāmaksā bezdarbnieka pabalsts. Otrkārt, pats ar Līgumu noteiktais darba ņēmēju brīvas pārvietošanās raksturs nozīmē, ka viena darba ņēmēja došanos projām uz citu dalībvalsti var kompensēt darba ņēmēja no citas dalībvalsts ierašanās.

44 Pat pieņemot, ka ar darba tirgus organizēšanu, tai skaitā ar kvalificēta darba spēka zaudējumu novēršanu noteiktos apstākļos un, ņemot vērā noteiktus nosacījumus, varētu pamatot darba ņēmēju brīvas pārvietošanās ierobežojumus, katrā ziņā ir jāatgādina, ka tāds valsts tiesiskais regulējums kā šajā lietā pārsniedz to, kas šķiet vajadzīgs, lai sasniegtu noteiktos mērķus. Līdzīgi mērķi nevar pamatot, ka darba meklētājiem, kas iekārtojušies darbā citās dalībvalstīs, sistemātiski tiek atteikts piemērot no vaučera par iekārtošanu darbā izrietošo priekšrocību. Šāds pasākums ir līdzvērtīgs EKL 39. pantā noteiktās darba ņēmēju brīvas pārvietošanās, kas paredz nodrošināt Kopienas darba ņēmējiem un darba meklētājiem tiesības pieņemt un strādāt algotu darbu citā dalībvalstī, noliegumam (skat. attiecībā uz brīvību veikt uzņēmējdarbību 2002. gada 5. novembra spriedumu lietā C-208/00 *Überseering*, *Recueil*, I-9919. lpp., 93. punkts).

45 Šajos apstākļos uz pirmo jautājumu un otrā jautājuma b) apakšpunktu ir jāatbild, ka EKL 39. pants nepieļauj tādu valsts tiesisko regulējumu kā *SGB III* 421.g panta 1. punkta otrais teikums, kurā ir paredzēts, ka dalībvalsts izmaksā privātai nodarbinātības aģentūrai atlīdzību, kas darba meklētājam ir jāmaksā šai aģentūrai par tā iekārtošanu darbā, ar nosacījumu, ka par darbu, kas atrasts ar šī starpnieka palīdzību, minētās valsts teritorijā tiek veiktas sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas.

Par trešo jautājumu

46 Ar šo jautājumu iesniedzējtiesa jautā pēc būtības, pirmkārt, vai EKL 49. pants un 50. pants pieļauj tādu valsts tiesisko regulējumu kā *SGB III* 421.g panta 1. punkta otrais teikums, kurā ir paredzēts, ka dalībvalsts izmaksā privātai nodarbinātības aģentūrai atlīdzību, kas darba meklētājam ir jāmaksā šai aģentūrai par tā iekārtošanu

darbā, ar nosacījumu, ka par darbu, kas atrasts ar šī starpnieka palīdzību, minētās valsts teritorijā tiek veiktas sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas. Otrkārt, tā jautā, vai EKL 87. pants, lasīts kopā ar EKL 81., 85. un 86. pantu, pieļauj šādu tiesisko regulējumu.

Par Līguma normām jautājumā par valsts atbalstiem

47 Šajā ziņā no iesniedzējtiesas lēmuma izriet, ka *Sozialgericht Berlin* būtībā jautā, vai *SGB III* 421.g panta 1. punkta otrajā teikumā paredzētie vaučeri par iekārtošanu darbā ir valsts atbalsts EKL 87. panta 1. punkta nozīmē tiktāl, ciktāl tas, ka darba meklētājs tiek atbrīvots no sava pienākuma maksāt privātajai nodarbinātības aģentūrai atlīdzību, kas tai ir jāmaksā par iekārtošanu darbā, ko šī aģentūra ir sagādājusi, var nozīmēt, ka tiek veicināta šo starpnieku aģentūru darbība.

48 Šajā sakarā jāatgādina, ka, pirmkārt, atbilstoši pastāvīgajai judikatūrai principā tikai valsts tiesai, kas izskata lietu un kurai jāuzņemas atbildība par tiesiska lēmuma pieņemšanu, ņemot vērā lietas apstākļus, jānovērtē gan nepieciešamība uzdot prejudiciālu jautājumu, lai pasludinātu spriedumu, gan tās Tiesai uzdoto jautājumu atbilstība (skat. it īpaši iepriekš minēto spriedumu lietā *Bosman*, 59. punkts).

49 Neskatoties uz to, Tiesa ir uzskatījusi, ka tā nevar lemt par valsts tiesas uzdotu prejudiciālo jautājumu, ja ir acīmredzams, ka Kopienu tiesību normas spēkā esamības interpretācijai vai vērtējumam, ko lūgusi sniegt valsts tiesa, nav nekāda sakara ar pamata prāvā esošo situāciju vai tās priekšmetu, ja problēma ir hipotētiska vai arī ja Tiesai nav zināmi faktiskie vai tiesiskie apstākļi, kas vajadzīgi, lai lietderīgi

atbildētu uz tai uzdotajiem jautājumiem (skat. it īpaši 2000. gada 13. jūlija spriedumu lietā C-36/99 *Idéal tourisme, Recueil*, I-6049. lpp., 20. punkts).

50 Šajā gadījumā iesniedzējtiesa neizskaidro strīdīgajā regulējumā noteiktās vaučeru par iekārtošanu darbā sistēmas iespējamās kvalifikācijas par valsts atbalstu ietekmi uz tās izskatāmo prāvu.

51 Turklāt, lai arī šī tiesa vispārīgi izskaidro attiecīgās pamata lietas vaučeru par iekārtošanu darbā sistēmas darbību, konkrētu norāžu neesamība par priekšrocības esamību vai neesamību un par minētās sistēmas ietekmi uz tirdzniecību starp dalībvalstīm neļauj pārbaudīt, vai tā ir saskaņā ar jautājumā par valsts atbalstu piemērojamām Kopienu tiesību normām (šajā sakarā skat. 2001. gada 13. marta spriedumu lietā C-379/98 *PreussenElektra, Recueil*, I-2099. lpp., 58.–62. punkts, un 2002. gada 8. oktobra rīkojumu lietā C-190/02 *Viacom, Recueil*, I-8287. lpp., 21. punkts).

52 Nepastāvot pietiekamām norādēm, nav iespējams definēt konkrēto interpretācijas problēmu, ko varētu apskatīt attiecībā uz Kopienu tiesību normām konkurences jomā, kuras iesniedzējtiesa lūdz interpretēt. Tomēr precizējuma nepieciešamība attiecībā uz faktiskajiem un tiesiskajiem apstākļiem it īpaši skar konkurences jomu, ko raksturo faktiski un tiesiski sarežģītas situācijas (1993. gada 19. marta rīkojums lietā C-157/92 *Banchero, Recueil*, I-1085. lpp., 5. punkts; 2000. gada 13. aprīļa spriedums lietā C-176/96 *Lehtonen* un *Castors Braine, Recueil*, I-2681. lpp., 22. punkts, un 2000. gada 28. jūnija rīkojums lietā C-116/00 *Laguillaumie, Recueil*, I-4979. lpp., 19. punkts).

53 Ņemot vērā šos apsvērumus, uz šo trešā jautājuma daļu nav jāatbild.

Par pakalpojumu sniegšanas brīvību

54 Ievadam ir jāatgādina, ka saskaņā ar judikatūru darbaspēka darbā iekārtošanas darbība ir pakalpojumu sniegšana EKL 49. panta un EKL 50. panta nozīmē (skat. 1979. gada 18. janvāra spriedumu apvienotajās lietās 110/78 un 111/78 *Van Wesemael*, *Recueil*, 35. lpp., 7. punkts, un 1981. gada 17. decembra spriedumu lietā 279/80 *Webb*, *Recueil*, 3305. lpp., 8. un 9. punkts).

55 Attiecībā uz jautājumu, vai tāds valsts tiesiskais regulējums kā pamata lietā ietver ierobežojumu, ko aizliedz EKL 49. pants, ir jāatgādina, ka saskaņā ar pastāvīgo judikatūru EKL 49. pants paredz ne tikai jebkādas diskriminācijas novēršanu attiecībā uz pakalpojumu sniedzēju, kas veic uzņēmējdarbību citā dalībvalstī, tā pilsonības dēļ, bet arī jebkāda ierobežojuma atcelšanu, kaut arī tas ir vienādi piemērojams gan vietējiem, gan citu dalībvalstu pakalpojumu sniedzējiem, ja šis ierobežojums aizliedz, apgrūtina vai padara mazāk pievilcīgus tā pakalpojumu sniedzēja pakalpojumus, kas veic uzņēmējdarbību citā dalībvalstī, kurā tas likumīgi sniedz līdzīgus pakalpojumus (skat. it īpaši 1998. gada 18. jūnija spriedumu lietā C-266/96 *Corsica Ferries France*, *Recueil*, I-3949. lpp., 56. punkts; 1999. gada 23. novembra spriedumu apvienotajās lietās C-369/96 un C-376/96 *Arblade* u.c., *Recueil*, I-8453. lpp., 33. punkts, un 2001. gada 20. februāra spriedumu lietā C-205/99 *Analir* u.c., *Recueil*, I-1271. lpp., 21. punkts).

56 Piemērojot šo normu, uzņēmums pretēji Vācijas valdības argumentam var atsaukties uz pakalpojumu sniegšanas brīvību attiecībā uz valsti, kurā tas ir nodibināts, ja tas pakalpojumus sniedz citā dalībvalstī dibinātiem pakalpojumu saņēmējiem un, vispārīgāk, visos gadījumos, kad pakalpojumu sniedzējs piedāvā pakalpojumus citas dalībvalsts, nevis tās, kurā tas ir nodibināts, teritorijā (skat. it īpaši 1994. gada 5. oktobra spriedumu lietā C-381/93 Komisija/Francija, *Recueil*, I-5145. lpp., 14. punkts).

57 Padarot vaučeru par iekārtošanu darbā apmaksu atkarīgu no nosacījuma, ka darba ņēmējs ir jāiekārto darbā, par kuru tiek veiktas sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas valsts teritorijā, tāds valsts tiesiskais regulējums kā attiecīgajā pamata lietā ietver pakalpojumu sniegšanas brīvības ierobežojumu, kas pamatots ar šī pakalpojuma sniegšanas vietu.

58 Šāds tiesiskais regulējums var ietekmēt pakalpojumu saņēmēju, proti, šajā konkrētajā gadījumā — darba meklētāju, kuram gadījumā, ja privātas nodarbinātības aģentūras sagādātais darbs atrodas citā dalībvalstī, pašam ir jāmaksā minētajai aģentūrai maksājamā atlīdzība.

59 Attiecībā uz privāto nodarbinātības aģentūru — pakalpojumu sniedzēju, kaut arī tā patiešām var turpināt veikt savu ar iekārtošanu darbā saistīto darbību citās dalībvalstīs, tas, ka darba meklētājs iekārtojas darbā citā dalībvalstī, nozīmē, ka atlīdzību par nodarbinātību *Bundesagentur* vairs nemaksās, bet tā ir jāmaksā pašam darba meklētājam. Ja arī šīs nodarbinātības aģentūras darbība nav izslēgta, iespēja paplašināt savu darbību arī attiecībā uz citām dalībvalstīm ir ierobežota tiktāl, ciktāl daudzi darba meklētāji izmantos šīs aģentūras pakalpojumus, lielā mērā pateicoties vaučeru par iekārtošanu darbā sistēmai, un tāpat, pateicoties minētajai sistēmai, šī aģentūra var iekārtot darba meklētāju darbā citā dalībvalstī, nerodoties riskam, ka tai netiks samaksāts.

60 Attiecībā uz jautājumu, vai pastāv arī šķērslis tādu darbā iekārtošanas aģentūru pakalpojumu sniegšanai, kas dibinātas ārpus Vācijas teritorijas, ir jāatgādina, ka šis jautājums, ņemot vērā pamata prāvas faktus, ir hipotētisks, tā ka šajā gadījumā uz to nav jāatbild.

61 Visbeidzot, runājot par jautājumu, vai šādu šķērsli var pamatot, tiktāl, ciktāl šī pakalpojumu sniegšanas brīvības sķēršļa pamatošanai izvirzītie iemesli ir identiski tiem, kas ir aplūkoti šī sprieduma 37.–44. punktā attiecībā uz darba ņēmēju brīvu pārvietošanos, ir jāsecina, ka tāds valsts tiesiskais regulējums kā *SGB III* 421.g panta 1. punkta otrais teikums pārsniedz to, kas ir vajadzīgs, lai sasniegtu izvēlētos mērķus.

62 Ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus, uz trešo jautājumu ir jāatbild, ka EKL 49. pants un 50. pants nepieļauj tādu valsts tiesisko regulējumu kā *SGB III* 421.g panta 1. punkta otrais teikums, kurā ir paredzēts, ka dalībvalsts izmaksā privātai nodarbinātības aģentūrai atlīdzību, kas darba meklētājam ir jāmaksā šai aģentūrai par tā iekārtošanu darbā, ar nosacījumu, ka par darbu, kas atrasts ar šī starpnieka palīdzību, minētās valsts teritorijā tiek veiktas sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas.

Par pirmo jautājumu par Eiropas Savienības pilsonību

63 Ar šo jautājumu iesniedzējtiesa jautā pēc būtības, vai EKL 18. pants pieļauj tādu valsts tiesību normu kā *SGB III* 421.g panta 1. punkta otrais teikums.

64 Šajā ziņā pietiek atgādināt, ka EKL 18. pants, kurā vispārīgā veidā noteiktas tiesības ikvienam Savienības pilsonim brīvi pārvietoties un dzīvot dalībvalstīs, ir konkrēti izteikts EKL 39. pantā un 49. pantā attiecībā uz darba ņēmēju brīvu pārvietošanos un pakalpojumu sniegšanas brīvību.

65 Tiktāl, ciktāl pamata lieta ietilpst šo pēdējo minēto tiesību normu piemērošanas jomā, nav jālemj par EKL 18. panta interpretāciju (skat. 2002. gada 26. novembra spriedumu lietā C-100/01 *Oteiza Olazabal*, *Recueil*, I-10981. lpp., 26. punkts, un 2003. gada 6. februāra spriedumu lietā C-92/01 *Stylianakis*, *Recueil*, I-1291. lpp., 20. punkts).

Par otrā jautājuma a) apakšpunktu un ceturtā jautājuma a) apakšpunktu

66 Ar šiem jautājumiem iesniedzējtiesa jautā pēc būtības, ciktāl ir iespējams un ir vajadzīgs interpretēt valsts tiesību sistēmas normu saskaņā ar Kopienu tiesībām.

67 Ievadam ir jāatgādina, ka ar EKL 39., 49. un 50. pantu indivīdiem tiek piešķirtas tiesības, uz kurām tie var atsaukties tiesā un kuras ir jānodrošina valstu tiesām (skat. 1974. gada 3. decembra spriedumu lietā 33/74 *Van Binsbergen*, *Recueil*, 1299. lpp., 26. punkts, un 1974. gada 4. decembra spriedumu lietā 41/74 *Van Duyn*, *Recueil*, 1337. lpp., 7. punkts).

68 Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru valsts tiesai, ciktāl tai atbilstoši tās valsts tiesībām ir piešķirta rīcības brīvība, ir jāinterpretē un jāpiemēro valsts tiesību sistēmas norma saskaņā ar Kopienu tiesību prasībām (skat. 1988. gada 4. februāra spriedumu lietā 157/86 *Murphy* u.c., *Recueil*, 673. lpp., 11. punkts, un 2000. gada 26. septembra spriedumu lietā C-262/97 *Engelbrecht*, *Recueil*, I-7321. lpp., 39. punkts).

69 Ja šāda atbilstīga piemērošana nav iespējama, valsts tiesai ir pienākums pilnībā piemērot Kopienu tiesības un aizsargāt tiesības, kas ar tām piešķirtas indivīdiem, vajadzības gadījumā nepiemērojot jebkādu [tādu] valsts tiesību normu, kas ir ar tām pretrunā (šajā sakarā skat. iepriekš minēto spriedumu lietā *Murphy* u.c., 11. punkts; 1999. gada 29. aprīļa spriedumu lietā C-224/97 *Ciola*, *Recueil*, I-2517. lpp., 26. punkts, un iepriekš minēto spriedumu lietā *Engelbrecht*, 40. punkts).

70 Tādējādi uz otrā jautājuma a) apakšpunktu un ceturtā jautājuma a) apakšpunktu ir jāatbild, ka valsts tiesai, ciktāl tai atbilstoši tās valsts tiesībām ir piešķirta rīcības brīvība, ir jāinterpretē un jāpiemēro valsts tiesību sistēmas norma saskaņā ar Kopienu tiesību prasībām un gadījumā, ja šāda atbilstīga Līguma normu, ar kurām indivīdiem tiek piešķirtas tiesības, uz kurām tie var atsaukties tiesā un kuras ir jānodrošina valstu tiesām, interpretācija nav iespējama, nav jāpiemēro jebkāda valsts tiesību sistēmas norma, kas ir pretrunā minētajiem noteikumiem.

Par tiesāšanās izdevumiem

71 Attiecībā uz lietas dalībniekiem pamata lietā šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Tiesāšanās izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto lietas dalībnieku tiesāšanās izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (trešā palāta) nospriež:

1) EKL 39. pants, EKL 49. pants un EKL 50. pants nepieļauj tādu valsts tiesisko regulējumu kā Vācijas Sociālā nodrošinājuma kodeksa III sējuma

421.g panta 1. punkta otrais teikums, kurā ir paredzēts, ka dalībvalsts maksā privātai nodarbinātības aģentūrai atlīdzību, kas darba meklētājam ir jāmaksā šai aģentūrai par tā iekārtošanu darbā, ar nosacījumu, ka par darbu, kas atrasts ar šī starpnieka palīdzību, minētās valsts teritorijā tiek veiktas sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas;

2) **valsts tiesai, ciktāl tai atbilstoši tās valsts tiesībām ir piešķirta rīcības brīvība, ir jāinterpretē un jāpiemēro valsts tiesību sistēmas norma saskaņā ar Kopienu tiesību prasībām un gadījumā, ja nav iespējama šāda atbilstīga EK līguma normu, ar kurām indivīdiem tiek piešķirtas tiesības, uz kurām tie var atsaukties tiesā un kuras ir jānodrošina valstu tiesām, interpretācija, nav jāpiemēro nekāda valsts tiesību sistēmas norma, kas ir pretrunā minētajiem noteikumiem.**

[Paraksti]